

سبک تربیت

همکلامی با نسرین صمصامی، قصه‌نویس و قصه‌گوی کودکان در باره ابعاد تربیتی قصه‌گویی

همه چیز در دنیای قصه‌ها بر دل و ذهن کودک می‌نشیند

■ مریم ترابی

یادش بخیر وقتی بچه بودیم، شب‌های بلند یابیز و زمستان برای ما با قصه‌گویی مادر بزرگ و پدر بزرگ‌ها سبزی می‌شد. خیلی از درس‌های زندگی و نکات تربیتی را از زبان قصه‌های شب و وقتی که مادر فارغ از کارهای روزانه می‌نشست و برای ما می‌گفت یاد گر فیتیم. لذت شنیدن قصه از زبان بزرگ ترها چنان شیرینی برای ما داشت که هنوز هم با اینکه هر کدام برای خودمان بزرگ شده‌ایم و در نقش والدینی برای فرزندان خود قرار گرفته‌ایم دوست داریم قصه‌های قدیمی را بشنویم. قصه‌هایی که هر کدام برای ما پر بود از حکایت و نکات مهم زندگی. ما با همین داستان‌هایی که از زبان بزرگ ترها برای ما گفته می‌شد

■ پیام‌های تربیتی در پیچ و خم قصه‌ها

این روزها بسیاری از والدین و به‌ویژه مادرهانی‌داندند که قصه‌گویی چه تأثیرات شگرف، عمیق و مثبتی در تربیت کودکان دارد. در ابتدای کتاب‌های داستان و به‌خصوص کهن‌داستان‌هایی که به زبان امروزی روایت کرده‌ام در مقدمه آنها این موضوع را آوردم که اگر ما بتوانیم روایت و قصه را وارد زندگی بچه‌های خود کنیم در واقع فرزندان خود را عادت می‌دهیم که مسائل تربیتی را در فضاهایی که ما در ذهنشان ایجاد می‌کنیم بشنوند. کودکان با این قصه‌هایی که ما می‌گوییم در حقیقت خودشان را به جای شخصیت و نقش اصلی داستان می‌گذارند و به نوعی با او همذات‌پنداری می‌کنند. داستان و قصه با تمام فیلم‌ها و کارتون‌هایی که کودکان می‌بینند یا بازی‌های دیجیتالی که بازی می‌کنند بسیار فرق دارد. قصه و روایت غنای بیشتری برای کودک و نوجوان ما دارد؛ چراکه تخیلات آنها را فعال و درگیر با داستان کرده و موجب شکوفایی خلاقیت آنان می‌شود.

کودک با پردازش تفکرات و تخیلات خودش که محض پیام‌های تربیتی در پیچ و خم قصه‌ها در آن قرار می‌گیرد فضای است که متخصص شخص خود اوست. او در این فضا با شخصیت اصلی داستان همذات‌پنداری می‌کند. درست در همین زمان است که ما می‌توانیم مناسب‌ترین پیام‌های تربیتی خود را در پیچ و خم داستان به او بگوییم. زیرا ما با قصه‌گویی صدمردن حواس کودک را با خود همراه می‌کنیم و چون کودک شش‌دانگ هوش و حواس خود را به قصه داده است تا بفهمد عاقبت این قصه چه می‌شود و شخصیت داستان چه سرانجامی خواهد داشت ما می‌توانیم امتیازهای همدات‌پنداری می‌کنند. داستان و قصه با تمام فیلم‌ها و کارتون‌هایی که کودکان می‌بینند یا بازی‌های دیجیتالی که بازی می‌کنند بسیار فرق دارد. قصه و روایت غنای بیشتری برای کودک و نوجوان ما دارد؛ چراکه تخیلات آنها را فعال و درگیر با داستان کرده و موجب شکوفایی خلاقیت آنان می‌شود.

کودک با پردازش تفکرات و تخیلات خودش که محض

سبک ارتباط

همبازی شدن با بچه‌ها

خانه را گرم می‌کند

■ حسین گل‌محمدی

همه ما لذت و شور و هیجان بعد از یک بازی خوب را چشیده‌ایم. انرژی‌ای که برای انجام یک بازی پر از تحرک گذاشته‌ایم و سر حال بعد از آن را مزه مزه کرده‌ایم. قطعاً بازی یکی از ابزارهای ارتباطی با یکدیگر است. بسیاری از دوستی‌ها در بازی‌های گروهی شکل گرفته و تداوم داشته است.

صمیمیتی که در پس‌سازی دو یا چند نفره راه ایجاد می‌شود می‌تواند روابط را استحکام بخشد. بالطبع بازی با کودکان می‌تواند به ایجاد روابط صمیمانه بین والدین و فرزندان‌شان هم کمک بسیاری داشته باشد. بازی می‌تواند خلاقیت را در افراد چه کوچک و چه بزرگ شکوفا کند. در حین بازی می‌توان درس‌های بسیاری برای زندگی آموخت. بازی کردن را دوست کم‌نگیریم و از هر فرصتی برای بازی کردن استفاده کنیم. کودک درون خود را با بازی کردن همیشه زنده نگه داریم. همبازی شدن با بچه‌ها در شکل‌گیری یک خانواده‌شاد و سالم معجزه می‌کند. ■■■

■ کودکان را از دنیای شیرین و سازنده بازی محروم نکنیم

بازی شاید از نگاه برخی والدین صرفاً یک سرگرمی و تفریح برای کودک باشد. البته این نگاه قطعاً برای والدینی است که هفت‌برای دور نگه داشتن فرزندان‌شان از خود، ترجیح می‌دهند کودکان‌شان به کار و بازی سرگرم باشند تا کمتر به دست و پای آنها بیچینند. اما در واقع بازی کردن کودکان خود به تنهایی به رشد جسمانی و روانی و شخصیتی بچه‌ها کمک شایانی می‌کند. کودکان در حین بازی خوب گوش کردن، تمرکز داشتن، به‌هدف زدن، درست تصمیم‌گرفتن و همچنین قدرت رویاپردازي و تخیل خود را تقویت می‌کنند. کودکان به وسیله بازی با اطرافیان خود ارتباط برقرار می‌کنند. بسیاری از بازی‌هایی که کودکان در طول رشد خود انجام می‌دهند، تأثیر زیادی بر تکرار بزرگسالی آنها دارد. کودکان در جریان بازی احساسات خود را بیان می‌کنند، آرزوهایشان را به واقعیت نزدیک و برنگرانی‌ها و اضطراب خود غلبه می‌کنند. بازی کردن به کودکان، کشف دنیا، قوانین طبیعت و تفکر در پیرامون زندگی را می‌آموزد. آنها توانایی‌های خود را در بازی‌های متنجد که هیچ علمی

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۶۸۴۷۱

کتاب زندگی

قصه‌گویی، شأن و جایگاه بسیار بالایی دارد و والدین نباید در تربیت کودک با خود آن را نادیده بگیرند. صمیمت و گرمی و جذابیتی که در قصه‌گفتن والدین برای بچه‌ها هست با هیچ چیز دیگری برای ناب را در تربیت بچه‌ها از دست ندهند. فراموش نکنیم که همه چیز در دنیای قصه‌ها بر ذهن و دل کودک می‌نشیند

کودک و نوجوان کتاب‌های بسیاری برای کودکان و نوجوانان به رشته تحریر در آورده است. او کهن‌داستان‌هایی را برای نوجوانان نوشته است که به گفته خود او داستان‌هایی هستند که به صورت شفاهی و از زبان افراد خانواده شنیده است و آنها را در مجموعه‌ای گردآوری کرده است. او نه تنها قصه و شعر برای کودکان می‌نویسد بلکه برای آنها قصه‌گویی هم می‌کند. او همچنین در فرهنگسرای خام(ص) و کتابخانه استاد حکیمی در منطقه ۱۸ تهران برای مادران و کودکان نشست‌های آموزشی و کارگاهی برگزار می‌کند. درباره تأثیر و نقش قصه در تربیت کودکان با او به گفت‌وگو نشستیم. ما حاصل این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

روایت کرده‌اند و از این طریق بچه‌ها را به آن غنای کثری رسانده‌اند که کاملاً متوجه آن درس شده‌اند.

قصه‌گویی یک نیاز است و این نیاز نباید نادیده گرفته شود. بنابراین بهتر است برای فرزندانمان بیشتر از همیشه وقت بگذاریم. آنها را به حال خود رها نکنیم. آنها را فقط با کتاب‌های درسی و کارتون‌های تلویزیونی تنها نگذاریم که بخواهیم فرزندانمان با آنها سرگرم باشند. والدین برای رفع این نیاز باید بانک اطلاعاتی قوی داشته باشند تا بتوانند به‌رستی این نیاز بچه‌ها را برآورده کنند. بچه‌ها نیاز دارند وقتی پای صحبت مادر خود می‌نشینند حداقل مادر یک ضرب‌المثل را در قالب قصه برای آنها تعریف کند. قصه‌گویی، شأن و جایگاه بسیار بالایی دارد و والدین نباید در تربیت کودکان خود آن را نادیده بگیرند. صمیمیت و گرمی و جذابیتی که در قصه‌گفتن والدین برای بچه‌ها هست با هیچ چیز دیگری برای بچه‌ها برابری نمی‌کند. والدین این فرصت ناب را در تربیت بچه‌ها از دست ندهند. فراموش نکنیم که همه چیز در دنیای قصه‌ها بر ذهن و دل کودک می‌نشیند.

درس‌های زندگی را آموختیم و بزرگ شدیم؛ اما امروزه قصه‌گویی دیگر مثل گذشته رونقی ندارد و در بین خانواده‌ها بسیار کم‌رنگ شده است. گو با موضوعات روزمره زندگی دیگر برای کسی حال و حوصله قصه‌گویی باقی نگذاشته است. والدین به‌قدری درگیر مشکلات زندگی خود هستند که فقط با خریدن چند جلد کتاب تصور می‌کنند کافی است. در حالی که اینگونه نیست. والدین نباید فراموش کنند که داستان و قصه می‌تواند نقش مؤثری در تربیت فرزندان داشته باشند. آنها می‌توانند با کمک از قصه‌ها، موضوعات تربیتی را به فرزندان خود گوشزد کنند. نسرین صمصامی، شاعر و نویسنده حوزه

و ناب است در قصه‌قرار می‌گیرد. این‌فضایی که او در آن قرار می‌گیرد فضای است که متخصص شخص خود اوست. او در این فضا با شخصیت اصلی داستان همذات‌پنداری می‌کند. درست در همین زمان است که ما می‌توانیم مناسب‌ترین پیام‌های تربیتی خود را در پیچ و خم داستان به او بگوییم. زیرا ما با قصه‌گویی صدمردن حواس کودک را با خود همراه می‌کنیم و چون کودک شش‌دانگ هوش و حواس خود را به قصه داده است تا بفهمد عاقبت این قصه چه می‌شود و شخصیت داستان چه سرانجامی خواهد داشت ما می‌توانیم امتیازهای همدات‌پنداری می‌کنند. داستان و قصه با تمام فیلم‌ها و کارتون‌هایی که کودکان می‌بینند یا بازی‌های دیجیتالی که بازی می‌کنند بسیار فرق دارد. قصه و روایت غنای بیشتری برای کودک و نوجوان ما دارد؛ چراکه تخیلات آنها را فعال و درگیر با داستان کرده و موجب شکوفایی خلاقیت آنان می‌شود.

کودک با پردازش تفکرات و تخیلات خودش که محض پیام‌های تربیتی در پیچ و خم قصه‌ها در آن قرار می‌گیرد فضای است که متخصص شخص خود اوست. او در این فضا با شخصیت اصلی داستان همذات‌پنداری می‌کند. درست در همین زمان است که ما می‌توانیم مناسب‌ترین پیام‌های تربیتی خود را در پیچ و خم داستان به او بگوییم. زیرا ما با قصه‌گویی صدمردن حواس کودک را با خود همراه می‌کنیم و چون کودک شش‌دانگ هوش و حواس خود را به قصه داده است تا بفهمد عاقبت این قصه چه می‌شود و شخصیت داستان چه سرانجامی خواهد داشت ما می‌توانیم امتیازهای همدات‌پنداری می‌کنند. داستان و قصه با تمام فیلم‌ها و کارتون‌هایی که کودکان می‌بینند یا بازی‌های دیجیتالی که بازی می‌کنند بسیار فرق دارد. قصه و روایت غنای بیشتری برای کودک و نوجوان ما دارد؛ چراکه تخیلات آنها را فعال و درگیر با داستان کرده و موجب شکوفایی خلاقیت آنان می‌شود.

کودک با پردازش تفکرات و تخیلات خودش که محض

بابا، مامان! بیایید با هم بازی کنیم

فرافهم کنیم تا آنها هم مثل خود‌مماز کودکی خود لذت ببرند.

اگر مادر یک خانواده زنی شاد و پرنرژی باشد زندگی در فضای آن خانه همیشه در جریان است. مادری که هنوز کودک در روش زنده و فعال است به راحتی با فرزندان خود بازی می‌کند بدون اینکه هیچ اهمی‌ای از نگاه دیگران داشته باشد. مادر خانواده اگر شاد و پرنرزی باشد به راحتی می‌خندد، شادی می‌کند، بازی می‌کند و این همه انرژی را به اهل خانه هم‌سرایت می‌دهد حتی اگر در یک آپارتمان بودن هم باعث انتقال شادی از پدران و مادران به کودکان بسیار تأثیرگذار و انرژی‌بخش است. کودکان همین چند سال را برای شادی و بازی وقت دارند. کودک شاد امروز، انسان موفق و خوشبخت فرداست. هیچ وقت زمانی را برای بازی و تفریح با فرزندان خود از دست ندهید. بگذارید کودک درون شما والدین، باهمراهی فرزندان‌تان همیشه سرحال و شاد بماند. ■ **رفع مشکلات ارتباطی والدین با فرزندان از طریق بازی**

بسیاری از والدین تصور می‌کنند نباید با فرزندان‌شان وقت بگذارند یا با آنها بازی کنند. آنها انگیزه‌ای برای بازی هم‌دلانه با کودک خود ندارند و ترجیح می‌دهند حتی لحظاتی از دنیای بزرگسالان مرخصی‌نگیرند برخی احساس پیری و خستگی بسیاری در مقابل فرزندان‌شان دارند. برخی دیگر تصور می‌کنند که اگر با فرزندان‌شان صمیمی باشند و

مسئله تربیت صحیح فرزندان، اصول علمی و عملی آن و ضرورتی که در باب تربیت فرزند هم از جهت علمی و هم از جهت کاربردی وجود دارد، مؤلف کتاب «تربیت کودک بدون کتک یا لوس کردن» را بر آن داشته است تا با روشی خاص به این بحث مهم بپردازد؛ روشی که مؤلف اذعان دارد با نگرشی عملی به شیوه‌های تربیت فرزندان است. الیزابت کروی این کتاب را حاصل تجربیاتش به عنوان یک مادر و یک پرورش‌دهنده والدین می‌داند. در باب ضرورت تألیف این کتاب باید گفت تربیت فرزند و استفاده از شیوه‌های صحیح برخورد با فرزندان در تمام دوره‌های رشدی تضمین‌کننده آینده والدین، فرزندان و جامعه خواهد بود.

زندگی انسان دارای فراز و نشیب‌ها و سختی‌هایی است، اما به‌اشتباه زمانی که از سختی زندگی صحبت به میان می‌آید، ذهن افراد به سختی کار و سختی‌های متعلق به زندگی روزمره معطوف می‌شود. البته نمی‌توان از سختی‌های این امور چشم‌پوشی

در تمام‌امور زندگی اعتدال نقشی مؤثر در زندگی افراد ایفا می‌کند، فرزند‌پروری هم در قالب این‌قاعده قرار می‌گیرد. لذا در مسیر تربیت، والدین می‌بایست تعادل را حفظ کنند و از روش‌هایی که سبب استفاده از تنبیه یا منجر به لوس‌شدن فرزندان می‌شود، پرهیز کنند

نمود ولیکن از سخت‌ترین و مهم‌ترین مسائل زندگی، مسئله تربیت فرزند است. تربیت‌پذیری از ویژگی‌های ذاتی انسان‌ها محسوب می‌شود، فرزندان هم از این‌قاعده مستثنی نیستند و به نوعی بروز و ظهور تربیت در کودکان بیشتر به نظر می‌رسد. در تربیت فرزندان رکن اصلی والدینی هستند که از ابتدای زندگی با تمام وجود نفس‌کشیدن و رشد فرزندان‌شان را احساس کرده‌اند. این سخن مسئولیت والدین را به مراتب جزئی‌تر تقویت مناسب نیست. می‌نماید. در تمام‌امور زندگی اعتدال نقشی مؤثر در زندگی افراد ایفا می‌کند، فرزند‌پروری هم در قالب این‌قاعده قرار می‌گیرد. لذا در مسیر تربیت، والدین می‌بایست تعادل را حفظ کنند و از روش‌هایی که سبب استفاده از تنبیه یا منجر به لوس‌شدن فرزندان می‌شود، پرهیز کنند.

در این کتاب، مطالبی که ابتدای سخن در باب اهمیت موضوع به آنها پرداخته شد، با محوریت نگرشی عملی به شیوه‌های تربیت فرزندان، بیان شده است. این مهم را مؤلف در قالب هفت فصل با شیوه‌نگارشی خاصی به رشته تحریر در آورده است.

در فصل اول کتاب مؤلف راهنمایی کودک را تشبیه به یک کرسی سه‌پایه می‌کند که پایه‌های آن متشکل از آگاهی‌های والدین از ارزش‌های شخصی خودشان، انتظارات معقول و مطابق با واقع داشتن از فرزندان و می‌توانید با دنیای کودکانه فرزندان ارتباط برقرار کنید. با...! این کار احساسات هم‌دلانه شما را برمی‌انگیزد و بهتر می‌توانید با دنیای کودکانه فرزندان ارتباط برقرار کنید. با هر یک از کارهایی که برای بیدار کردن کودک درون خود انجام می‌دهیم در واقع به همراه شدن با کودک خود کمک می‌کنیم و این تلاش با باعث می‌شود کودک و دنیای او را در یک کنیم و موضوعات را از دریچه‌او نگاه و آنها را بررسی کنیم.

کتاب زندگی

نگرشی عملی به شیوه‌های تربیت فرزندان

تربیت کودک بدون کتک یا لوس‌کردن

کتاب «تربیت کودک بدون کتک یا لوس کردن» (نگرشی عملی به شیوه‌های تربیت فرزندان) نوشته الیزابت کروی و ترجمه نسرین پاساری یکی از آثار مفید و کاربردی برای والدینی است که در پی روشی متعادل و به‌دور از لوس‌کردن یا تنبیه کردن برای تربیت کودکان خود و مواجهه اصولی با رفتار آنان هستند. این کتاب از سوی انتشارات رشد روانه بازار کتاب شده و با قیمتی بسیار مناسب در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفته است. با هم مروری بر محتوای این کتاب داریم.

جای خود حاضر باشند. اهمیت این از کان زمانی هویدا می‌شود که در صورت نبود یکی از آنها آسیب‌هایی متوجه والدین و فرزندان خواهد شد. به عنوان نمونه اگر انتظارات والدین از فرزندان خارج از سطح رشدی فرزندان باشد، اضطراب به همراه می‌آورد. از همین رو در جدولی دستورالعمل‌هایی برای استفاده از نمودار رشدی ارائه شده است، ضمن اینکه دانشمندان معتقدند که سرعت یادگیری در کودکان هم متفاوت و وابسته به اموری است.

در فصل دوم مسئله باید یاد ذکر می‌کند؛ از آن جمله می‌توان به تعریف مشکل از نظر رفتاری، جمع‌آوری اطلاعات، مشخص‌شدن شخصی که مشکل را دارا است... اشاره کرد که در این‌فصل به تفصیل بسا ذکر نمونه‌ها و مثال‌هایی به آنها پرداخته شده است. در فصل بعدی کتاب که اجتناب از مشکلات نامگذاری شده، مؤلف معتقد است با برقراری ارتباط روشن و صادقانه می‌توان از ظاهر شدن مشکلات جلوگیری کرد. سپس برای کاهش مقدار و فراوانی شدت بروز تناقضات چهار قانون را ذکر می‌نماید که البته در همه این موارد ادتعا ف داشتن والدین و داشتن برخورد‌های صحیح آنها در رفتار‌های غیرمنتظره فرزندان، نقش مهمی دارد.

از جمله نکات کلیدی در کتاب این است که اگر والدین قصد تحسین فرزندان را در هنگام سر زدن عملی از سوی او دارند، بایسته است که صبر پیشه کنند و خلاقیت فرزند را متوقف نکرده و زمان تحسین را به‌بعد از انجام عمل موکول کنند. از اهم نکات و مفاهیم اساسی دیگری که در کتاب آمده می‌توان

از سنازماندهی مجدد، نحوه صحبت و مقدار آن با فرزندان و گوش دادن فعال نام برد. در رابطه با مورد اخیر باید افزود که گوش دادن محسوب می‌شود، فرزندان هم از این‌قاعده مستثنی نیستند و به نوعی بروز و ظهور تربیت در کودکان بیشتر به نظر می‌رسد. در تربیت فرزندان رکن اصلی والدینی هستند که از ابتدای زندگی با تمام وجود نفس‌کشیدن و رشد فرزندان‌شان را احساس کرده‌اند. این سخن مسئولیت والدین را به مراتب جزئی‌تر تقویت مناسب نیست. می‌نماید. در تمام‌امور زندگی اعتدال نقشی مؤثر در زندگی افراد ایفا می‌کند، فرزند‌پروری هم در قالب این‌قاعده قرار می‌گیرد. لذا در مسیر تربیت، والدین می‌بایست تعادل را حفظ کنند و از روش‌هایی که سبب استفاده از تنبیه یا منجر به لوس‌شدن فرزندان می‌شود، پرهیز کنند.

در این کتاب، مطالبی که ابتدای سخن در باب اهمیت موضوع به آنها پرداخته شد، با محوریت نگرشی عملی به شیوه‌های تربیت فرزندان، بیان شده است. این مهم را مؤلف در قالب هفت فصل با شیوه‌نگارشی خاصی به رشته تحریر در آورده است.

در فصل اول کتاب مؤلف راهنمایی کودک را تشبیه به یک کرسی سه‌پایه می‌کند که پایه‌های آن متشکل از آگاهی‌های والدین از ارزش‌های شخصی خودشان، انتظارات معقول و مطابق با واقع داشتن از فرزندان و می‌توانید با دنیای کودکانه فرزندان ارتباط برقرار کنید. با...! این کار احساسات هم‌دلانه شما را برمی‌انگیزد و بهتر می‌توانید با دنیای کودکانه فرزندان ارتباط برقرار کنید. با هر یک از کارهایی که برای بیدار کردن کودک درون خود انجام می‌دهیم در واقع به همراه شدن با کودک خود کمک می‌کنیم و این تلاش با باعث می‌شود کودک و دنیای او را در یک کنیم و موضوعات را از دریچه‌او نگاه و آنها را بررسی کنیم.

کتاب تأکید می‌کند رفتار والدین نباید به گونه‌ای باشد که بچه برای جلب توجه رفتاری از خود بروز دهد که سرزنش برای خود بخرد